

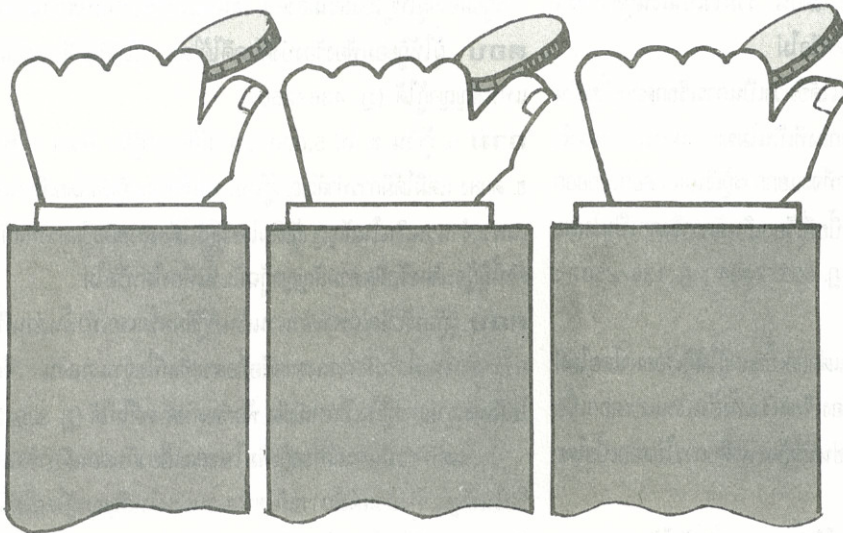
ปัญหา

เรื่อง

๒๕
การกั๊ยมเงิน

*ไมตรี ศรีอรุณ

การกั๊ยมเงินกันเกินกว่า 50 บาท ขึ้นไปนั้น หากผู้ให้กั๊ยมจะฟ้องร้องบังคับคดีทางศาลแล้วต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมและหากผู้กู้ได้ใช้เงินคืนแก่ผู้ให้กั๊ยมแล้ว ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน จะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ให้กั๊ยมมาแสดงหรือหลักฐานแห่งการกั๊ยมนั้นได้เวนคืนแล้ว หรือมีการแทงเพิกถอนลงในเอกสารหลักฐานแห่งการกั๊ยมดังกล่าวแล้ว ไม่เช่นนั้นจะอ้างว่าได้ใช้หนี้ไปไม่ได้ ทั้งนี้ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 653 บทกฎหมายมาตรานี้ที่จริงแล้วไม่น่าจะยุ่งยากนัก แต่ในทางปฏิบัติแล้วมีปัญหาหลายประการ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าอาจมีประโยชน์จึงได้จัดทำในรูปคำถามคำตอบเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น

ถาม ก. ให้ ข. กั๊ยมเงินไป 5,000 บาท ทำสัญญากู้ไว้แล้ว ต่อมา ก. ทำสัญญาหักหายไป ก. จะฟ้องร้องบังคับคดีได้หรือไม่

ตอบ ก. ย่อมฟ้องร้องบังคับคดีได้เพราะเคยมีการทำสัญญากู้ไว้แล้ว โดย ก. จะต้องนำพยานบุคคลมาสืบแทนต้นฉบับที่อ้างว่าหักไปนั้น แต่ศาลจะรับฟังคำพยานเช่นนี้ก็ต่อเมื่อต้นฉบับหาไม่ได้เพราะสูญหาย หรือถูกทำลายโดยการสุจริตวิสัยเท่านั้น (ป.วิ.พ. มาตรา 93 (2) และคำพิพากษาฎีกาที่ 108/2486 อย่างไรก็ดีคำพิพากษาฎีกาที่ 693/2487 วินิจฉัยว่าการที่สัญญากู้เงินสูญหายไปเพราะความประมาทเลินเล่อ ศาลรับฟังพยานบุคคลแทนเอกสารนั้นได้)

ถาม หลักฐานแห่งการกั๊ยมตามกฎหมายนั้น มีความหมายเพียงใดในหลักฐานต้องมีถ้อยคำว่ากั๊ยมปรากฏอยู่ด้วยหรือไม่ จึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้

ตอบ ความใน ป.พ.พ. มาตรา 653 ไม่ได้มีความหมายเคร่งครัดถึงกับต้องมีถ้อยคำว่า กั๊ยมในเอกสารนั้น หากผู้ให้กั๊ยมมีหลักฐานเป็นหนังสือแสดงความเป็นหนังสือลงลายมือชื่อลูกหนี้แล้ว และสืบพยานประกอบ

อธิบายได้ว่า หันนั้นเป็นหนี้สินแห่งการกู้ยืม เอกสารนั้นก็เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมแล้ว ย่อมฟ้องร้องบังคับคดีได้ (ฎ. 439/2493 (ประชุมใหญ่) ; ฎ. 1241/2499)

ถาม ตกลงกู้ยืมกันจำนวน 5,000 บาท โดยผู้ให้กู้ติดดอกเบี้ย้อตราร้อยละ 5 ต่อเดือนเป็นเวลา 12 เดือน รวมไว้เป็นเงินกู้ด้วยดังนี้ ผู้ให้กู้จะฟ้องร้องบังคับคดีได้เพียงใดหรือไม่

ตอบ เรื่องนี้ในส่วนดอกเบี้ย เห็นได้ชัดว่าเป็นการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดซึ่งเป็นข้อตกลงที่เป็นโมฆะ แต่กรณีเช่นนี้เพียงสันนิษฐานได้ว่า คู่สัญญาจะมีเจตนาที่จะแยกการกู้เงินและดอกเบี้ยออกจากกัน เฉพาะส่วนดอกเบี้ยที่เรียกเกินอัตราจึงตกเป็นโมฆะ แต่ต้นเงินกู้ยังคงสมบูรณ์บังคับได้ (ฎ. 607/2494 ; ฎ. 136/2507 ; ฎ. 108/2518)

ถาม กู้ยืมเงินกันไปแล้วผู้ชำระแต่ดอกเบี้ยแก่ผู้ให้กู้เรื่อยมาโดยไม่มีหลักฐานประการใดต่อมาผู้ให้กู้ฟ้องเรียกเงินทั้งต้นเงินและดอกเบี้ยทั้งหมดรวมทั้งที่ผู้กู้ได้ชำระไปแล้วเช่นนี้ผู้กู้จะนำสืบการใช้ดอกเบี้ยโดยใช้พยานบุคคลได้หรือไม่

ตอบ ผู้กู้ยืมนำสืบพยานบุคคลว่าได้ชำระดอกเบี้ยแล้วได้เพราะความใน ป.พ.พ. มาตรา 653 ที่ว่าจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสือนั้น หมายถึงการใช้เงินที่กู้ยืมเท่านั้นไม่กินความถึงการใช้ดอกเบี้ยด้วย (ฎ. 243/2503 ; ฎ. 936/2504 ; ฎ. 1332/2531)

ถาม นาย ก. กู้ยืมเงินจากนาย ข. ไป 5,000 บาท ต่อมานาย ก. นำข้าวเปลือกไปใช้หนี้แทนหนี้เงินกู้ดังกล่าวแก่ นาย ข. ซึ่งนาย ข. ก็ยอมรับไว้ภายหลัง นาย ข. ฟ้องนาย ก. เรียกเงินดังกล่าว เมื่อนาย ก. ต่อสู้คดี นาย ข. อ้างว่าการชำระหนี้ของนาย ก. นั้นจะรับฟังในศาลไม่ได้ เพราะไม่มีหลักฐาน ดังนี้ข้ออ้างของนาย ข. ชอบหรือไม่

ตอบ กรณีเช่นนี้ นาย ก. ย่อมนำพยานบุคคลมาสืบได้ว่านาย ข. ผู้ให้กู้ยอมรับการชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินอย่างอื่นแทนเงินกู้ เมื่อฟังได้หนี้เงินกู้จึงระงับไปแล้ว ศาลต้องยกฟ้อง ส่วนความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 653 วรรคสอง ซึ่งระบุว่าจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ให้ยืม หรือมีการเวนคืนเอกสารแห่งการกู้ยืมหรือได้ทางพิงคณลงในเอกสารนั้น เป็นเรื่องที่ใช้บังคับกรณีที่ใช้เงินคืนแก่ผู้ให้กู้เท่านั้น ไม่นำมาใช้ในกรณีซึ่งต้องปรับเข้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 321

นอกจากนี้ หากผู้ชำระหนี้คืนโดยใช้เช็คก็ถือว่าเป็นการชำระหนี้

อย่างอื่น มิใช่ชำระหนี้ด้วยเงิน จึงไม่นำ มาตรา 653 วรรคสอง มาปรับใช้เช่นเดียวกัน (ฎ. 905/2497 (ป.) ; ฎ. 1051/2530 ; 1496/2503 ; ฎ. 1084/2510 ; ฎ. 182/2518)

ถาม กู้ยืมกันโดยมีหลักฐานการกู้ยืม ต่อมาผู้กู้ยืมได้ยึดหลักฐานการกู้ยืมจากผู้ให้กู้ไปแล้วไม่ส่งคืน เช่นนี้ผู้ให้กู้ฟ้องร้องบังคับคดีได้หรือไม่

ตอบ ผู้ให้กู้ย่อมฟ้องร้องบังคับคดีได้โดย ผู้ให้กู้นำสืบพยานบุคคลแทนสัญญาได้ (ฎ. 436/2507)

ถาม ก. กู้เงิน ข. ไป 5,000 บาท มีสัญญากู้ยืม ต่อมา ก. ขอกู้เพิ่ม ข. ตกลง แต่มิได้มีการทำสัญญาใหม่ คงใช้สัญญาเดิมโดยเพียงแต่แก้ไขเฉพาะจำนวนเงินในสัญญาเดิมโดยผู้กู้มิได้ลงลายมือชื่อตรงที่แก้ไขนั้น ดังนั้นผู้กู้จะต้องรับผิดชอบตามสัญญาฉบับนี้เพียงใดหรือไม่

ตอบ ผู้กู้คงรับผิดชอบเฉพาะจำนวนเงินที่กู้ยืมครั้งแรกเท่านั้นส่วนที่กู้เพิ่มครั้งหลังนั้นเมื่อไม่มีการลงลายมือชื่อตรงที่แก้ไขจำนวนเงิน จึงถือว่าไม่มีหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือ ฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ (ฎ. 326/2507) แต่หากเป็นกรณีที่ขอกู้เพิ่มในขณะเดียวกันก่อนมีการลงลายมือชื่อในสัญญาแล้วแม้มีการแก้ไขจำนวนเงินในสัญญาโดยไม่ลงชื่อกำกับตรงที่แก้ไขนั้น ก็ไม่ทำให้สัญญาสูญไป (ฎ. 1154/2511)

ถาม ก. กู้เงิน ข. ไป 5,000 บาท โดย ก. พิมพ์ลายนิ้วมือในช่องผู้กู้ในสัญญาแต่ไม่มีพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือในขณะนั้น ข. จะนำสัญญาไปฟ้องร้องจึงได้ให้ ค. ง. ลงชื่อรับรองลายพิมพ์นิ้วมือของ ก. ก่อนนำมาฟ้องโดย ก. ไม่ได้รับเห็นยินยอมด้วย ดังนี้ ข. จะฟ้องร้องบังคับคดีได้หรือไม่

ตอบ ผู้ลงชื่อเป็นพยานรับรองลายพิมพ์นิ้วมือผู้กู้จะต้องเป็นผู้ที่รู้เห็นในการพิมพ์ลายนิ้วมือจริงพยานจะลงลายมือชื่อรับรองในภายหลังได้ก็ต่อเมื่อผู้กู้รู้เห็นและยินยอมด้วย กรณีดังกล่าวจึงต้องถือว่าผู้ให้กู้ไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้ จะฟ้องร้องบังคับคดีหาได้ไม่ (ฎ. 955/2507 (ป.))

ถาม จำเลยชัรบถจนโจทก์โดยประมาท แล้วโจทก์จำเลยตกลงกันทำเป็นสัญญากู้ยืมโดยจำนวนเงินที่ระบุในสัญญาคือค่าเสียหายที่จำเลยยอมชดใช้ให้โจทก์ เช่นนี้โจทก์ฟ้องเรียกเงินตามสัญญาได้หรือไม่ อายุความฟ้องร้องเป็นอย่างไร และหากจำเลยใช้เงินให้โจทก์แล้วบางส่วนหลังจากทำสัญญากันแล้ว จำเลยควรปฏิบัติอย่างไร

ตอบ กรณีนี้โจทก์ย่อมฟ้องร้องบังคับคดีได้เพราะมีมูลหนี้ต่อกัน และอายุความฟ้องร้องต้องเป็นไปตามเรื่องกู้ยืมคือมีอายุความ 10 ปี มิใช่

อายุความในมูลละเมิด ส่วนการใช้เงินนั้น เมื่อโจทก์จำเลยมีความผูกพันกันในลักษณะการกู้ยืมแล้ว การนำสืบการใช้เงินต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ให้ยืม หรือหลักฐานแห่งการกู้ยืมได้เวณคืนแล้ว หรือได้แทงเพิกถอนในเอกสารนั้นแล้ว จะนำพยานบุคคลมาสืบถึงการใช้จ่ายเงินนั้นไม่ได้ต้องห้ามตาม ป.พ.พ. มาตรา 653 วรรคสอง จำเลยจึงต้องปฏิบัติตามหลักกฎหมายบทนี้ (ฎ. 89/2508 ; ฎ. 593/2508 ; ฎ. 467/2515)

ถาม ผู้กู้ไม่ชำระดอกเบี้ยให้ผู้ให้กู้ทุกเดือนตามสัญญา มีข้อสัญญาระบุไว้ด้วยว่า ถ้าผู้กู้ผิดสัญญาข้อใด ยอมให้ผู้ให้กู้ฟ้องเรียกคืนเงินและดอกเบี้ยได้ เช่นนี้ผู้ให้กู้จะฟ้องเรียกร้องได้เพียงใดและผู้ค้าประกันจะต้องรับผิดชอบหรือไม่

ตอบ กรณีเช่นนี้ แม้ต้นเงินจะยังไม่ถึงกำหนดชำระ ผู้ให้กู้ก็มีสิทธิฟ้องให้ชำระเงินต้นและดอกเบี้ยได้ และฟ้องผู้ค้าประกันให้ชำระหนี้ได้ด้วย (ฎ. 536/2513)

ถาม โจทก์ฟ้องเรียกเงินกู้จำนวนหนึ่ง จำเลยต่อสู้ว่ารับเงินไปไม่ครบตามที่ระบุไว้ในสัญญาโดยมีการเอาหน้เก่ามารวมกับหนี้ใหม่ แล้วเพิ่มจำนวนเป็นแปดเท่า และระบุจำนวนเงินดังกล่าวไว้ในสัญญา ตั้งนี้จำเลยจะนำพยานบุคคลมาสืบต่อสู้ได้หรือไม่

ตอบ กรณีเป็นการต่อสู้ว่าสัญญาไม่สมบูรณ์ จำเลยจึงมีสิทธินำพยานบุคคลมาสืบได้ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94 วรรคท้าย (ส่วนศาลจะเชื่อหรือไม่ เป็นเรื่องดุลพินิจของศาลซึ่งขึ้นอยู่กับพยานแต่ละฝ่าย) (ฎ. 395/2518)

ถาม ผู้กู้ชำระเงินกู้แก่ผู้ให้กู้ด้วยเช็ค แต่ผู้ให้กู้ไม่รับเงิน ผู้กู้จึงให้คนไปรับเงินตามเช็คมาใช้ให้แก่ผู้ให้กู้ ตั้งนี้ การชำระหนี้เช่นนี้ผู้กู้ควรทำอย่างไร

ตอบ กรณีเช่นนี้เท่ากับผู้กู้ไปรับเงินสดจากธนาคารมาเอง มิใช่เป็นเรื่องการชำระหนี้แก่ผู้ให้กู้โดยใช้เช็ค จึงเป็นการชำระหนี้ด้วยเงิน การนำสืบการใช้เงิน จึงต้องเป็นไปตาม ป.พ.พ. มาตรา 653 วรรคสอง จะใช้หลักการเช่นเดียวกับเป็นการชำระหนี้ด้วยวิธีอื่นไม่ได้ (ฎ. 1117/2518)

ถาม ก. กู้เงิน ข. ไปกว่า 50 บาท มีหลักฐานว่า ก. กู้เงิน ข. ไปโดย ก. ลงลายมือชื่อไว้ในฐานะผู้กู้ แต่เอกสารดังกล่าวไม่ได้ลงวันที่ไว้ เช่นนี้ ข. จะนำมาฟ้องร้องบังคับคดีได้หรือไม่

ตอบ ถือว่าเป็นหลักฐานการกู้ยืมตาม ป.พ.พ. มาตรา 653 แล้ว ข. นำมาฟ้องร้องบังคับคดีได้ (ฎ. 1252/2519)

ถาม จำเลยกู้เงินโจทก์ไป 8,000 บาท ลงชื่อในสัญญากู้เงินที่ยังมิได้กรอกข้อความให้โจทก์ไว้ต่อมาโจทก์กรอกข้อความเป็น 80,000 บาท เช่นนี้ โจทก์จะนำมาฟ้องร้องได้เพียงใดหรือไม่

ตอบ กรณีเช่นนี้ถือว่า สัญญากู้ดังกล่าวปลอม การกู้ยืมระหว่างโจทก์จำเลยจึงเท่ากับไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือตามกฎหมาย โจทก์ย่อมไม่อาจฟ้องร้องบังคับคดีได้ (ฎ. 2692/2522 แต่ให้เปรียบเทียบ ฎ. 1860/2533 และ ฎ. 3028/2527 ซึ่งวินิจฉัยว่าการแก้จำนวนเงินให้ผิดไปจากจำนวนที่กู้ไว้เดิมไม่ทำให้สัญญาที่ทำได้เดิมเสียไปจำเลยยังต้องรับผิดชอบตามจำนวนในสัญญาที่ทำได้เดิมก่อนมีการแก้)

ถาม สัญญาชำระเรื่องดอกเบี้ยไว้ว่า ผู้กู้ “ยอมให้ดอกเบี้ยตามกฎหมายอย่างสูง” เช่นนี้ ผู้ให้กู้มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยได้เท่าใด

ตอบ สัญญาดังกล่าวมิได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยโดยชัดแจ้งแน่นอนว่าเป็นอัตราสูงเท่าไร จึงต้องแปลไปในทางที่เป็นคุณแก่ผู้กู้ ผู้ให้กู้มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยได้ร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีตาม ป.พ.พ. มาตรา 7 (ฎ. 3708/2528)

ถาม ก. เขียนจดหมายถึง ข. อ่านแล้วได้ความว่า ก. กู้ยืมเงิน ข. ไปจดหมายฉบับดังกล่าวเขียนชื่อเล่นของ ก. ไว้ในตอนท้ายด้วยตัวอักษรธรรมดา (หวัดแกมบรรจง) เช่นนี้ ข. จะนำมาฟ้องร้องบังคับคดีได้หรือไม่

ตอบ การที่ ก. เขียนชื่อเล่นของตนท้ายจดหมายดังกล่าวถือว่าเป็นการลงลายมือชื่อตาม ป.พ.พ. มาตรา 653 แล้ว จึงฟ้องร้องบังคับคดีได้ (ฎ. 3148/2530 (ประชุมใหญ่))

ถาม ในสัญญากู้ยืมมิได้ระบุว่าเป็นผู้ให้กู้ ผู้ให้กู้จะนำสืบได้หรือไม่ว่าผู้ไปจากตน

ตอบ ผู้ให้กู้มีสิทธินำสืบดังกล่าวได้ หากพ้องได้ผู้กู้ก็ต้องรับผิดชอบ (ฎ. 678/2532)